

3. Найбільш пластичним до несприятливих умов вирощування виявився сорт Світлозір, незважаючи на погодні умови за усіх варіантів формував вищу урожайність у порівнянні із сортами Орфей і Водограй.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ляльчук П. П. Порівняльна характеристика сортів льону олійного за вирощування в умовах Західного Лісостепу України. *Plant Varieties Studying and Protection*. 2020. Vol. 16. № 1. С. 55–62. <https://doi.org/10.21498/2518-1017.16.1.2020.201350>.

2. Методика проведення експертизи сортів рослин групи технічних та кормових на придатність до поширення в Україні / за ред. Ткачик С. О. Вінниця, 2017. 74 с.

3. Kozina, T., Ovcharuk, O., Trach, I., Levytska, V., Ovcharuk, O., Hutsol, T., Mudryk, K., Jewiarz, M., Wróbel, M., Dziedzic, K. Spread Mustard and Prospects for Biofuels. *Renewable Energy Sources. Engineering, Technology, Innovation: ICORES 2017, 2018*. 791-799. DOI 10.1007/978-3-319-72371-6_77.

УДК 633.1:631.53.04:631.84

ПЛАСТИЧНІСТЬ ТА СТАБІЛЬНІСТЬ УРОЖАЙНОСТІ ТРИТИКАЛЕ ЗА ПІЗНІХ ОСІННІХ СТРОКІВ СІВБИ

Мазуренко Б.О., здобувач

E-mail: mazurenko.bohdan@nubip.edu.ua

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Структура посівних площ, строки сівби озимих зернових та суттєві відмінності щодо погодних умов восени обумовлюють потребу в розширенні біорізноманіття польових культур. Дворучки тритикале, як форми, морозостійкість та тривалість періоду яровизації яких слабо залежать від строків сівби, дозволяє суттєво розширити інтервал між строками сівби. В останні роки в оптимальні строки сівби озимих зернових культур в зоні Правобережного Лісостепу спостерігалася як повітряна так і ґрунтова посуха. На фоні глобального потепління агровиробники частіше зміщують строки до більш пізніх, що також впливає на ріст та розвиток посівів. Особливості органогенезу та фенологічно розвитку зернових за пізніх осінніх строків сівби потребують детального вивчення, та встановлення впливу даних факторів на урожайність та її стабільність.

Для вирішення поставлених завдань на протязі 2016-2019 рр. закладався трифакторний польовий дослід: фактор А – сорт: Підзимок харківський(дворучка), Амур та Обрій миронівський(озимі); фактор В – строк сівби: II та III декада жовтня; фактор С – система удобрення: P₃₆K₇₂ (фон), фон + N₂₅₍₁₁₋₁₃₎, фон + N₂₅₍₁₁₋₁₃₎ + N₅₅₍₂₃₋₂₅₎, фон + N₂₅₍₁₁₋₁₃₎ + N₅₅₍₂₃₋₂₅₎ + N₅₅₍₂₃₋₂₅₎. Попередник – соя. Елементи технології вирощування за винятком досліджуваних були типовими для зони. Пластичність та стабільність

урожайності був порахована за допомогою методу Еберхарта й Рассела. Найвищу урожайність в дослід формували сорти Підзимок харківський (в середньому 7,00 т/га), в той час як Амур та Обрій миронівський мали суттєво нижчу продуктивність (6,37 та 5,83 т/га). Було встановлено, що пластичність всіх сортів збільшувалася при збільшенні норми азоту при підживленні в межах одного строку сівби. До високопластичних сортів можна віднести дворучку Підзимок харківський та озимий сорт Амур, коефіцієнт регресії яких на більшості варіантів строку сівби та удобрення перевищував 1,00. В той же час коефіцієнт регресії урожайності сорту Обрій миронівський був менше одиниці, що свідчить про низьку пластичність, проте за системи удобрення даний показник наближався до одиниці. Одночасно зі збільшенням пластичності на варіантах внесенням азотних добрив збільшувалася варіанса стабільності пластичності, що свідчить про нестабільний прояв ознаки у досліджуваних сортах.

Незважаючи на зниження врожайності за другого строку сівби сорти Амур та Підзимок харківський характеризуються високою пластичністю, що вказує на їх придатність до вирощування у різноманітних умовах, зокрема за екстремальних пізніх осінніх строків сівби.

УДК 35:332

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Макєєва Л.М., канд. наук. держ. упр., доцент
E-mail: makeevafiz2017@gmail.com

Харківський національний аграрний університет ім. В.В.Докучаєва

Створення нової системи земельних відносин на основі власності на землю, забезпечення рівності прав власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад і держави – основа земельної реформи, головний вектор ринкової економіки держави, ключ до вступу України в європейські та світові інституції співпраці. За роки реформування земельних відносин в Україні відбулися принципові, докорінні зміни форм власності на землю, максимально розв'язана проблема забезпечення громадян земельними ділянками, введена платність за землекористування, створені передумови для формування ринку земель.

Раціональне використання земельно-ресурсного потенціалу України – це багатопланова міжгалузєва проблема, вирішення якої можливе за умови комплексного врахування правових, економічних, організаційних питань. Проте вирішальною мірою ця проблема стосується екології, адже сільськогосподарське землекористування більше, ніж будь-яка інша сфера життєдіяльності суспільства, ґрунтується на використанні просторового ресурсу та географічного середовища, а його ефективність значною мірою